

indtrædende Fæstledighed eller med de nuværende Fæstere's frie Samtykke. Der er altsaa ikke Tale om at gjøre en Ende paa Fæstevæsenet ved at paabyde Afhændelse til fri Eiendoms af hver fæstledig Gaard — endnu mindre om at have Fæstevangen ogsaa for Godseierens Vedkommende paa samme Maade, som Udfæstets § 1 gjør det med Hensyn til Enestegaarde. Men da Godseieren vel maa kunne føle Tilbøielighed til at trække sig ud af et Forhold, der er blevet trykkende for alle Parter, og da han uimodsigelig har Ret til at sælge sit Fæstegods til hvem han vil, saa er Forslagets Hensigt den, at lade denne Rets Afbenyttelse hen i den Retning, der maa anses for den ønskeligste, ved at give ham en vægtig Opfordring til at afhænde sit Fæstegods netop til de nuværende Fæstere eller deres Familier; thi dertil paahviler der ham ikke nogen anden Forpligtelse end den, han vil paalægge sig selv af Villighedshensyn, og paa disses vedvarende Virksomhed ligeoverfor saa mange notoriske Kjendsgjerninger kan man i Længden umulig gjøre sikker Regning. Ved saaledes at gjøre de nuværende Fæstefamilier til privilegerede Kjøbere til den overveieende Deel af det Bøndergods, der ikke alt er gaaet over til Selveiendom, haaber man at sikkre dem gunstige Villkaar for en saadan Overdragelse, medens ingen nuværende Fæster mister det Mindste af den contractmæssige Ret, som han har til det Hartkorn, der ved Fæstledighed skulde tilfalde Godseieren, og som det ogsaa nu staaer ham frit for i saa Tilfælde at unddrage fra hvad man kalder Bønderbesiddelse. Da en saadan Præmie for at sælge i den Retning, man ønsker, imidlertid kun bør tildeles dem, som i saa Henseende hde noget Alæffeligt, har Udvalget holdt sig til det Forhold, som er opstillet i en af Landsstinget vedtagne Dagsorden, og som kort kan udtrykkes saaledes, at under de opstillede Forudsætninger hver tiende Gaard overlades til Godseieren. Kun har man fundet det billigt at udvide Bestemmelsen til dem, der sælge Alt, hvad de have, selv om det er mindre, hvilket saaledes navnlig vil komme dem tilgode, der alt have solgt det Meste af hvad de tidligere besad, men deraf have beholdt en mindre Deel, fordi

det var dem magtpaaliggende at reservere sig Naadighed over visse bestemte Arealer. — Magtet medundertegnede Carlsen ifølge hans foran antydede Betragtningmaade af hele Sagen, og medundertegnede Rosenørn, fordi han mener, at man ligeoverfor et Forhold, der erkjendes som i Længden uholdbart, bør blive staaende ved de ovenfor omhandlede Bestemmelser, hvis Hensigt er at aabne en Udgang fra samme, principaliter tilraade at forkafe Resten af Lovudkastet, som gaaer ud paa at bøde paa den nuværende Fæstelovgivning — har dog hele Udvalget ikke blot brøstet de hertil sigtende Forslag i Udkastet, men tillige taget det under Overveieelse, hvorvidt der kunde tilføies andre Forbedringer i denne Lovgivning, som uden at komme i Strid med de Grundsætninger, hvorpaa den hviler, dog kunde hde Fæstebønderne Fordele, som hvor ringe de end kunde være i Sammenligning med Forhaabninger, der hidtil ikke have kunnet realiseres, dog maatte erkjendes som et Fremskridt i Sammenligning med de nu bestaaende Forhold. For ovennævnte tvende Medlemmers Vedkommende ere derfor de nedenstaaende Indstillinger kun subsidiaire.

Lovudkastets § 2 gaaer i saa Henseende ud paa at have en af de væsentligste Indvendinger mod Livsfæstet, nemlig den dermed forbundne Hazard. Vel vilde dette correctest opnaaes ved at sætte et vist Aaremaal, der antages at svare til den almindelige Fæsteværigthed — altsaa f. Ex. 30 Aar — istedetfor den enkelte Fæsters tilfældige Levetid; thi derved vilde Hazarden ligelig hæves for begge Parter, medens dette ved Forslaget kun stæer til Fordeel for Brugerens, der sikkres mod Følgerne af en tidlig Død, uden at opgive Fordele af en almindelig lang Levetid. Da det imidlertid maa erkjendes, at den livsvarige Betryggelse, der ligger i Livsfæstet, er stærkt rodfæstet i den almindelige Tænkemaade, og at Hazarden er større for Fæstefamilien end for Godseieren — idetmindste hvor denne eter et større